Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Угода про асоціацію з ЄС і зону вільної торгівлі – це не перепустка на «поле чудес», а передусім шанс облаштувати країну. Всередині й власноруч.

Юрій МАКАРОВ, публіцист

44 (459)
31 жовтня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ХАЙ БУДЕ ВОЛЯ ТВОЯ...

Здається, немає важливішої топ-теми, ніж можливість підписання Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом. І не лише в нашій країні, а й на всьому євроазійському просторі.

За цей цивілізаційний вибір дуже вже переживає Москва. Зрозуміло, з Україною, чи вона у Митному союзі, чи окремішною, одинокою, Росія таки виглядає потугою у протистоянні з Європою, Америкою чи й світом. Без України вона залишається сам-на-сам, скажімо, з такими монстрами як Китай чи Японія. Тому всі дипломатичні, інформаційні сили вона кинула на те, аби підписання не відбулося, аби застрашити українців усілякими бідами. Про це 24 години на добу протягом тижня віщує телеканал «Россия».

Звичайно, манна небесна на другий день після підписання на нас не посиплеться. Але принаймі перед загрозою газового зашморгу чи нового підвищення цін на газ ми не залишимося одинокі. Щоправда, міністр МЗС РФ С. Лавров погрожує заборонити в'їзд українцям на територію Росії за внутрішніми паспортами – лише за закордонними. Певною мірою це стане проблемою. Але, напевно, як це буває у стосунках із добрими сусідами, мав би бути певний адаптаційний період. А тим часом росіяни зміцнюють російсько-український кордон колючим дротом, мовляв, не дозволимо шастати...

Доклався до цієї історії й сам Владімір Путін, усілякими заборонами на ввезення в Росію українських товарів. «А з підписанням Угоди буде ще гірше», – запевняє він. Не гребує і зустрічами з В. Януковичем. П'ять годин 27 жовтня бесідували в Сочі тет-а-тет два президенти. Кажуть, Янукович не піддався на вмовляння. Хоч хто його зна, можливо, якийсь альтернативний варіант і був вироблений. Бо ж надто вже хиткою і непевною є ситуація щодо звільнення екс-прем'єра Юлії Тимошенко. Попри місію Кокса–Кваснєвського, відверті заяви відомих європейських політиків і очільників держав Президент перевів стрілки на парламент.

А тим часом сам колишній політв'язень Юрій Луценко впевнений, що «є як мінімум два законних шляхи звільнення Юлії Тимошенко – помилування і рішення суду на підставі ст. 84 Кримінального кодексу (звільнення від покарання через хворобу, – ред.). Якщо цих дверей не вистачає, давайте дозволимо Партії реґіонів рубати вікно в Європу». Є ще й законопроект позафракційного Сергія Міщенка про звільнення ув'язненої для лікування за кордоном. Він може бути підтриманий опозицією, але за однієї умови: Закон не може принижувати гідність лідера української опозиції.

Перепасування проблеми зі свого поля на парламентське викликало неґативну реакцію у лідера партії «УДАР» і однойменної фракції Віталія Кличка, який заявив, що має «погане передчуття» стосовно можливого звільнення Ю. Тимошенко. «Ми, українці, не можемо бути європейською країною, нормальною країною, маючи політв'язня», висловився В. Кличко. Він поклав відповідальність за це на В. Януковича: «Все залежить від Президента України, бо Президент має абсолютну владу в нашій державі. І якщо Янукович захоче це зробити, то Юлія Тимошенко буде вільною завтра». І він мав би зробити це не заради себе, а заради 45 мільйонів людей, задля всієї країни.

Як на мене, ситуація справді виглядає не дуже втішною. Прийшовши до влади В. Янукович відразу почав дбати про вибори 2015-го. Саме тому і була ув'язнена головний його конкурент. І щоб її зараз випустити? Та ще й допустити до виборів? Аби їх програти?..

Нардеп І. Марков до самих кісток – проросійський, як і вся ПР, поплатився лише за те, що посмів заявити, що висуватиме себе кандидатом у Президенти, а тим самим відбере у Януковича якийсь відсоток електорату. І сидіти йому щонайменше до жовтня 2015-го. Зате електорат опозиції розбиває уже зараз, усіляко намагаючись не допустити висунення єдиного кандидата. З одного боку, «товчуть» «Свободу», з іншого, – дозволяють їй вільно проводити маніфестацію до річниці УПА. Навіть комуністи їм не заважали, не кажучи вже про всіляких тітушків. З-під поли ніби руками самої об'єднаної опозиції вдарили нижче пояса В. Кличка, тишком-нишком просунувши у Податковий кодекс поправку, яка може унеможливити його кандидування у Президенти. А скільки таких ударів ще буде...

А що ж робити українцям? На цей раз вони не спостерігають пасивно за подіями. «Євронаступ» хвилею прокотився по районах, містечках і селах України. Починаючи із Сумщини, Харківської, Запорізької областей через Центр і до Заходу. Люди на мітинґах, зустрічах висловлюють своє бажання у майбутнє йти з Європою. І це таки має усвідомити ґарант. Така воля народу.

Богдан ВІВЧАР

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ
ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ФЕДОРОВИЧА ЯНУКОВИЧА

Вельмишановний пане Президенте!

Ми, Надзвичайні й Повноважні Посли України, засвідчуємо беззастережну підтримку зовнішньополітичного курсу нашої держави на здобуття асоційованого членства в Європейському Союзі. Віримо, що Ви не відступите від наміру підписати історичний документ на саміті Україна–ЄС у Вільнюсі в листопаді цього року, чим буде підтверджена воля більшості громадян України щодо повернення нашого народу до своєї історичної, культурної, державницької європейської ідентичності.

Євроінтеґраційна політика, спрямована на вступ України до Європейського Союзу, сприятиме не тільки засвоєнню нашою державою демократичних європейських цінностей, а й багатьох інших осягнень, що їх має ЄС в економіці, технології, науці, освіті, охороні здоров'я, збереженні довкілля, культурі й добробуті людини.

Віримо, євроінтеґрація допоможе консолідації українського суспільства.

Ми відкрито й неодноразово критикували Вас за помилки у зовнішній і внутрішній політиці, але сьогодні визнаємо, що рішучий крок до Європи може стати однією із найвидатніших подій в історії України.

Але реалізація євроінтеґраційного курсу України вимагає глибокого реформування української внутрішньої політики. Якщо Ви хочете увійти в історію як справжній український Президент, Ви повинні припинити практику обмеження демократичних прав і свобод громадян, вибіркового правосуддя, рішуче покласти край антидержавній політиці в гуманітарній царині. Інформаційний простір України має бути звільнений від антиукраїнської ідеології. Вивчення історії України має базуватися на правдивих фактах національно-визвольної боротьби нашого народу. Відповідно до Конституції України українська мова як державна має використовуватися у всіх сферах суспільного життя на всій території України.

Ви, пане Президенте, повинні зупинити нищення Збройних сил та військово-оборонного комплексу України, денонсувати Харківські угоди, почати рішучу боротьбу з корупцією, посилити увагу до розвитку української науки, культури, охорони здоров'я та збереження навколишнього середовища.

Після підписання Вільнюських угод перед Вами постануть нові виклики, подолавши які й спрямувавши українську державу на входження до європейської сім'ї демократичних держав, Ви станете лідером сильної демократичної європейської України.

Дмитро ПАВЛИЧКО, *Герой України, письменник, Надзвичайний і Повноважний Посол України;*
Юрій ЩЕРБАК, *письменник, Надзвичайний і Повноважний Посол України;*
Володимир ВАСИЛЕНКО, *професор, Надзвичайний і Повноважний Посол України;*
Левко ЛУК'ЯНЕНКО, *Герой України, Надзвичайний і Повноважний Посол України, політичний і громадський діяч, колишній в'язень ҐУЛАҐу;*
Роман ЛУБКІВСЬКИЙ, *письменник, Надзвичайний і Повноважний Посол України;*
Юрій КОЧУБЕЙ, *історик, Надзвичайний і Повноважний Посол України;*
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, *громадський діяч, Надзвичайний і Повноважний Посол України, депутат Івано-Франківської обласної ради;*
Леонтій САНДУЛЯК, *професор, Надзвичайний і Повноважний Посол України;*
Рауль ЧІЛАЧАВА, *письменник, Надзвичайний і Повноважний Посол України*
17 жовтня 2013 року, Київ

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

ЧИ ГОТОВА УКРАЇНА ДО ВІЙНИ З РОСІЄЮ

Російсько-українські стосунки переживають не найкращі часи. Знову почалися прямі натяки на територіальні претензії. Аналізуючи останню інформацію, можна дійти до висновку, що Москва готується до військового вторгнення в Україну.

А в Україні ці питання ніяк чомусь не осмілиться порушити навіть парламентська опозиція. Боюсь, що може повторитися ситуація 1918 року, або недавня ситуація з Грузією.

Так, уже ніхто не дивується риториці відвертого українофоба В. Жириновського, який зазіхає на Крим і Донбас. Але його позиція цілком збігається з позицією адміністрації російського президента.

Адже недавно колишній радник В. Путіна А. Іларіонов заявив: «Російський президент В. Путін вважає, що частина території України мала належати Росії».

Господи! Більша частина Європи та Азії – в руках Росії, і їм цього мало? І устами того ж В. Путіна – «Ми єдиний народ».

Яким чином «старший брат» збирається «повертати» території, яку зброю застосувати, і чи варто Україні готуватися до збройного конфлікту з Росією? Ці запитання поставив журналіст перед Юрієм Луценком під час його недавнього перебування у Тернополі.

(Чит. 2 стор.)

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
з 1 жовтня 2013 р. почалася передплата на наступний рік на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

ФАХОВА ДУМКА

ПОТРІБНИЙ СЛАНЦЕВИЙ ПРОГНОЗ

«Україна має дуже великі перспективи щодо добування сланцевого газу», – заявив у коментарі телеканалу «ВТБ» головний геолог Міністерства охорони довкілля Польщі П. Возняк. На його переконання, видобуток сланцевого газу обіцяє Україні не лише величезні інвестиції, а й стрімке збільшення обсягів видобутку власного газу, що забезпечить країні енерґетичну безпеку. Він наголосив на тому, що Україна має чудову геологічну службу, що є запорукою безпеки реалізації проектів із добування сланцевого газу. І, зокрема, науковців ІФНТУНГу.

ПОЗИЦІЯ

ТИМОШЕНКО ПОВИННА МАТИ ПРАВО БРАТИ УЧАСТЬ У ВИБОРАХ ПРЕЗИДЕНТА, – ДЕРЖДЕП США

Заступник керівника Бюро з питань демократії, прав людини і праці Державного департаменту США Томас Мелія заявив, що екс-прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко повинна мати право брати участь у президентських виборах.

«Ми не бачимо причин, з яких її політичні права були б якимсь чином обмежені», – заявив представник Держдепу США, відповідаючи на запитання про участь Тимошенко у президентських виборах.

«Не повинно бути жодних перешкод для того, щоб вона була виборцем або кандидатом у будь-яких прийдешніх українських виборах», – заявив він.

Нагадаємо, 21 жовтня Президент України Віктор Янукович після зустрічі з президентом Чехії Мілошем Земаном заявив, що Тимошенко можна буде звільнити завдяки ухваленню необхідного закону.

Додамо, що на прохання спостерігачів ЄП у справі Тимошенка Пета Кокса і Олександра Квасневського Віктор Янукович пообіцяв вирішити питання Юлії Тимошенко найближчим часом. В останній своїй заяві з цього приводу він висловив готовність підписати закон про можливість лікування Тимошенко за кордоном, якщо його ухвалить Верховна Рада.

У листопаді 2013 року на Вільнюському саміті Україна і Європейський Союз планують підписати угоду про асоціацію і зону вільної торгівлі. Одна з умов підписання угоди – звільнення Юлії Тимошенко, яку 11 жовтня 2011 року суд засудив до семи років позбавлення волі.

НЕЗАБУТНІ

В Івано-Франківському базовому медичному коледжі встановили меморіальну дошку самодіяльному композитору, педагогу, поету-пісняру Дмитру Циганкову з нагоди 90-річчя.

Рішення про це ухвалила міська рада у серпні. З цим навчальним закладом пов'язано майже чверть життя композитора, тут уже п'ять років присуджується стипендія Циганкова студентам за досягнення в художній самодіяльності. На урочистості прийшло чимало гостей, у тому числі родина. Відбувся також вечір пісень Циганкова.

Докладнішу розповідь про цю подію та життя і творчість Дмитра Циганкова читайте в наступному числі «Галицької Просвіти».

ПОШАНІВОК

МОНУМЕНТ НАД СУКІЛЕМ

Неподалік річки Сукіль відбулося урочисте відкриття та освячення величного монумента «Героям ОУН–УПА» – архітектурної композиції, основним фраґментом якої є високий білий мармуровий хрест.

Відтепер кожен, хто в'їжджає на Прикарпаття через Болехів, ліворуч моста через річку Сукіль хоч на мить, та зупинить свій погляд на величному монументі з білим хрестом-символом у центрі, з бронзовим «упівським» тризубом і написом «Героям ОУН–УПА». Пам'ятник зведений силами громади, чимало подвижників доклало зусиль до доброї справи увічнення пам'яті борців за волю України. Чин освячення та панахиду за полеглими воїнами ОУН–УПА відправили місцеві духівники на чолі з деканом Болехівським о. Дмитром Павликом.

І. Л.

ПАМ'ЯТЬ

ПОМ'ЯНУЛИ СОЛОВЕЦЬКИЙ ЕТАП

Минулої неділі біля пам'ятника Лесеві Курбасу в столиці Київське товариство політв'язнів і жертв репресій, Всеукраїнський «Меморіал» ім. В. Стуса, неформальне товариство «Українські Соловки» та громадськість зі свічками, портретами загиблих і квітами пом'янули Соловецький етап, розстріляний в урочищі Сандармох на півдні Карелії 27 жовтня, 1, 2, 3 і 4 листопада 1937 року. Після громадянської панахиди учасники експедицій поділилися враженнями від сьогорічного паломництва в Сандармох і на Соловки.

…Нагадуємо, що 5 серпня 1937 року за наказом НКВД СССР № 00447 вступила в дію постанова Політбюро ЦК ВКП (б) від 2 липня 1937 року П 51/94 «Про антирадянські елементи». Розпочалася наймасовіша за всю совєцьку епоху «чистка» суспільства від елементів, які не годилися для будівництва комунізму. Її теоретично обґрунтував новий нарком НКВД Ніколай Єжов і зредаґував сам Сталін.

ЦК ВКП (б) запропонував подати в ЦК склади позасудових органів – «трійок», а також кількість осіб, що підлягають розстрілу та висланню.

У кожну республіку, область, район спускалися ліміти на репресування за I і II категоріями (I – розстріл, II – ув'язнення, співвідношення 3 до 1). Почалось якесь дикунство. «Знизу» полетіли звіти про перевиконання лімітів, розгорнулося соціалістичне змагання за їх перевиконання, прохання й вимоги збільшити їх, особливо за I категорією, висувалися «зустрічні плани». Так, нарком внутрішніх справ УССР Ізраїль Леплевський тричі звертався за таким збільшенням. Призначений після його розстрілу в січні 1938 року в. о. наркома Александр Успенський – двічі. І Москва їх задовольняла.

Дія «трійок» поширювалася на всі категорії населення. Під репресії потрапили «куркулі», «кримінальники», «контрреволюціонери» різних відтінків, «повстанці», «церковники», «шпигуни», «троцькісти», «диверсанти», «шкідники», «буржуазні націоналісти», тобто й українська інтеліґенція, яка, за визначенням Сталіна, «не заслуговувала довір'я». Безперечно, репресії зачепили всі народи, що мали нещастя залишитися в російській імперії під новою назвою СССР. Та все ж чи не найбільше постраждав український народ, бо він, з його глибокою релігійністю, волелюбністю, потягом до самостійного господарювання, увесь не годився для будівництва комунізму і його слід було замінити привезеним із Росії та нововведеним «совєтскім народом»…

«Трійки» поєднували в собі слідство, звинувачення, суд і виконання вироків. На все слідство відводилося десять діб. Участь захисника, прокурора, а часом і самого звинуваченого, оскарження вироку та клопотання про помилування не передбачалися, а вирок виконувався негайно після його винесення. Цілком у дусі настанови творця радянської держави В. І. Леніна, який учив: «Будьте зразково нещадними… Розстрілювати, нікого не питаючи і не допускаючи ідіотської тяганини». І відповідно до настанови «любимца партии и народа» С. М. Кірова, який учив «Карати по-справжньому, щоб на тому світі був помітний приріст населення, завдяки діяльності нашого ГПУ».

На виконання згаданої Постанови «чистка» відбулася і в концтаборах. Так, начальник Соловецької тюрми особливого призначення (СТОН) Іван Апетер одержав наказ скласти список на розстріл 1825 в'язнів. Одна група, 507 в'язнів, була розстріляна під Ленінґрадом 8 грудня 1937 року, 200 (насправді 198) – на Соловках 14 лютого 1938 року. Доля так званого «Соловецького етапу» (1111 осіб) стала відомою щойно в 1997 році: капітан Матвеєв із помічниками розстріляв його 27 жовтня, 1, 2 , 3 і 4 листопада в урочищі Сандармох на півдні Карелії. Серед 290 українців – творець театру «Березіль» Лесь Курбас, поет-неокласик Микола Зеров, драматург Микола Куліш, колишній міністр освіти УНР Антон Крушельницький та його сини Остап і Богдан, історики – академік Матвій Яворський, професор Володимир Чехівський, професор Сергій Грушевський, географ академік Степан Рудницький, письменники Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, Григорій Епік, Мирослав Ірчан, Марко Вороний, Михайло Козоріс, Олекса Слісаренко, Михайло Яловий, науковці Микола Павлушков, Василь Волков, Петро Бовсунівський, Микола Трохименко, творець Гідрометеослужби СССР голландець родом професор Олексій Вангенгейм, міністр фінансів УССР Михайло Полоз…

Цей Сандармох знайшли за документами та визначили на місцевості 1 липня 1997 року Карельський та Санкт-Петербурзький «Меморіали» (Юрій Дмитрієв, Веніамін Іофе). Тут приблизно 150 ям, де покоїться біля дев'яти тисяч розстріляних. Це в 30-их роках було «обычное место расстрелов» на півдні Карелії… Скільки таких місць ми не знаємо…

2004 року стараннями українців усього світу, насамперед Товариства української культури Карелії «Калина» (голова – Лариса Скрипникова), там спорудили величний пам'ятник – гранітний Козацький хрест «Убієнним синам України» (автори – Микола Малишко та Назар Білик).

…1937 рік – це гігантський масштаб репресій, що охопили всі реґіони й усі без винятку верстви суспільства, від найвищого керівництва країни до далеких від політики селян і робітників. Це колосальні фальсифікації звинувачень. Це безпрецедентна плановість терористичних «спецоперацій»: «чистки» не міг уникнути ніхто. За 15 місяців кампанії за політичними звинуваченнями в СССР заарештували **більше 1,7 млн. (одного мільйона семисот тисяч!)** осіб. А разом із жертвами депортацій і засудженими так званими «соціально шкідливими елементами» кількість репресованих перевищує два мільйони. Усього під час Великого Терору до розстрілу з політичних мотивів були приречені **681 692 (шістсот вісімдесят одна тисяча шістсот дев'яносто дві!) особи.**

«Чистка» тривала понад 15 місяців і була офіційно припинена за постановою Політбюро ЦК ВКП (б) 15 листопада 1938 року, хоч репресії тривали й далі.

Її результат – девальвація цінності людського життя і свободи, зруйнування громадянського суспільства – громадських і політичних організацій, громад, церков, навіть сім'ї. Кожна людина залишалася сам-на-сам із молохом терористичної держави.

Кількість жертв репресій, депортацій і голоду в Україні за часи совєцької влади не піддається підрахунку. Це приблизно третина українського народу. **Американський дослідник української трагедії Джеймс Мейс писав, що нинішня Україна – це соціологічно випалена земля. Нинішній період історії України він визначав як «постгеноцидний». На його думку, процесу інтелектуального і морального занепаду українського суспільства та подальшого російщення не змогло зупинити навіть проголошення незалежності.**

Усі наші сучасні біди – це наслідок сатанинської селекції, під час якої була фізично знищена найкраща частина українського народу.

На жаль, Інститут національної пам'яті, створений Указом Президента В. Ющенка, який мав займатися цією проблемою, В. Янукович фактично ліквідував. Отакої!

Василь ОВСІЄНКО

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

ЧИ ГОТОВА УКРАЇНА ДО ВІЙНИ З РОСІЄЮ

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Луценко заперечив можливість застосування сили, однак назвав реальні загрози для України з боку Росії після підписання угоди про асоціацію між нашою державою та Європейським Союзом.

Перша – Кремль може застосувати конфесійну зброю. Але УПЦ Московського патріархату, враховуючи її велику заполітизованість, не може створити соціальних заворушень. Проте, за його переконанням, думати і пам'ятати про це треба.

Зброя друга – сепаратизм. Для всіх очевидно, що носіїв цієї ідеї в Україні достатньо. Однак він вважає, що цієї теми теж не варто боятися. І арґументує чому. На початках незалежності ми зупиняли сепаратистські рухи, тож і сьогодні це можемо робити тим більше. Але, як на мене, тоді Росією керував Єльцин, а сьогодні 71 відсоток росіян ненавидять українців і вважають, що після США ми – найбільші їхні вороги.

Третя зброя – торгові війни. Це серйозний арґумент, він позбавляє роботи тисячі українців. Мало того, що ця війна супроводжується імперською пропаґандою у найкращих традиціях Гебельса (бо Гебельс є Гебельс, і від того, що він сидить не в Берліні, а в Москві, технології не змінюються, сказав Луценко). Скажімо, закриття п'яти тисяч робочих місць у Вінниці – вина Європи.

Четверта зброя – газ – також надзвичайно серйозна. Проте на сьогодні вона не надто актуальна. І тут Ю. Луценко арґументує свою позицію. Вона широко відома загалу.

І нарешті п'ята і найбільш серйозна зброя – застосування фінансового важеля з боку Кремля. Не секрет, що Україна знаходиться в надзвичайно важкому фінансовому становищі. Один із виходів – увімкнути друкарський верстат. Але це дуже небезпечно.

Проте є інший варіант – відверто говорити про цю проблему з європейськими партнерами, просячи реструктуризації боргів.

Луценко вважає, що не лише політикум мусить обговорювати ці проблеми і реальні загрози. Протистояти на всіх напрямах мають Верховна Рада й Уряд. На жаль, цього поки що немає.

З точки зору Ю. Луценка, це – надзвичайно важлива річ, про яку його запитують дипломати, у МЗС країн, де він буває. Скажімо, у Франції, Німеччині, Польщі. Але до постановки цих питань ще не доросла наша опозиція!

А тим часом за наказом міністра оборони Росії – до 2016 року буде сформована ще одна окрема десантно-штурмова бриґада, яка дислокуватиметься біля кордонів з Україною – у Воронежі…

Завданням її буде знищення органів державного управління, засобів зв'язку, командних пунктів, аеродромів – у тилу ймовірного противника.

Формування нових бриґад на кордоні з Україною дивним чином збіглося в часі з незаконним переозброєнням Чорноморського флоту Росії. А наша влада мовчить про те, що робиться в обхід Договору про обмеження звичайних озброєнь у Європі. А як вам недавня заява президента Чечні й улюбленця Кремля: «Грузія, Південна Осетія та Україна… це особиста трагедія Росії. Чому ми завжди повинні страждати, якщо можемо просто знищити те, що заважає? Ми – могутні, у нас є все: армія, технології… Нам потрібно нападати»?

Це поки що залякування. Але Путін – людина, яка не дозволить собі бути в програші. Для Росії Україна в статусі асоційованого члена ЄС – найнебезпечніший геополітичний недруг. Вони готують громадськість до напруженої гри. Як бачимо, Росія готується, а Україна надалі вірить у добросусідські відносини.

Гадаю, мусимо вимагати від Президента підписання угоди в листопаді у Вільнюсі. І наступний крок – вступ у оборонний союз – НАТО. Без НАТО – захистити себе не зможемо. Така, на жаль, дійсність.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ТАК ДУМАЮ

ПРИСТРАСТІ НАВКОЛО «БЛАГОДІЙНИЦТВА»

На спорудження у Вашинґтоні пам'ятника жертвам голодомору надав кошти український олігарх Д. Фірташ. Брати чи не брати?

Недавня пожертва українського олігарха Дмитра Фірташа у сумі 2,5 мільйона доларів на спорудження пам'ятника жертвам голодомору у Вашинґтоні викликала пристрасні дискусії між двома таборами, які представляють відмінні точки зору. Сама дискусія надала жертводавцеві відносно дешеву популярність, у якій остаточно залишиться для неукраїнського світу й в історії майбутніх поколінь тільки одне – Дмитро Фірташ спорудив пам'ятник жертвам голодомору у Вашинґтоні. Отже, користь для пана Фірташа з цього приводу однозначна.

Правда, є і користь для благородної цілі вшанувати пам'ять жертв голодомору у столиці найважливішої під оглядом політичного впливу держави в світі. Цю користь з піднесенням, хоч наївно, сприйняла певна частина громади, зокрема ті, які передусім займалися цим ділом у рамках УККА чи Крайового комітету будови. Багато зібралось вихваляти жертводавця і навіть включили до цього славословія Президента Януковича, мовляв, без Януковича це діло не пішло б. У цій безмірній, навіть рабській, хвальні дійшло до абсурду. Одна справа проголосити, звідки прийшли гроші, навіть формально подякувати, а друга – прославляти Фірташа включно навіть із порівнянням його зі святим Павлом, хоч, правда, у ролі грішника.

З другого боку, з'явилася екстремальна лайка на УККА і Крайовий комітет будови. Мовляв, чому комітет прийняв брудні, а то й криваві, гроші Фірташа. Адже ж ці гроші позаплямлюють пам'ять жертв голодомору. Невже не можна було гроші зібрати в громаді або подбати, щоби гроші були виділені з державного бюджету України? Цікавим, одначе, що ніде в арґументації цієї сторони немає заклику повернути гроші.

Відносно нові шанувальники Дмитра Фірташа при найважчих нападах на їхню арґументацію прийняли відносну макіавелівську поставу, що кінець у цьому випадку освячує наміри. При цьому старші шанувальники Фірташа покликались на приклад Українського католицького університету, який прийняв гроші Фірташа раніше, вказуючи, скільки добра це зробило чи зробить для розвитку української католицької науки. Також покликалася на історію США XIX–XX століття, коли люди, які заробили великі маєтки загадковими (неетичними) або прямо бандитськими способами, тими маєтками пізніше зробили чимало добра, як Карнегі, Мелон, Рокфелер, Кенеді й інші. Це теж загадковий арґумент, оскільки чимало в історії США не повинно служити прикладом до наслідуванням, наприклад, невільництво, сеґреґація, а навіть сьогоднішніх сімнадцять трильйонів доларів заборгованості.

Моє бачення дуже просте. Закон Конґресу США, підписаний ще президентом США Джорджем Бушем із вигасаючим терміном, виділив місце у Вашинґтоні для України, щоби поставити пам'ятник жертвам голодомору. Виділення було не для української громадськості в США. Мала це зробити українська держава. Ця справа вже затяглась. Не зробили цього ні Ющенко, ні Янукович. Треба було чорта, щоби в цьому допоміг. Чорт зробив це не тому, що раптом перетворився в ангела, а задля власної користі. Але не робімо ми з чорта ангела. Коли б остаточно не вдалось такий пам'ятник поставити, сором був би для держави, яку від 2005–2010 представляв Віктор Ющенко, а від 2010-го представляє Віктор Янукович. Один і другий міг фонди визначити, до речі, навіть власні, загарбані від народу.

Гроші Дмитра Фірташа – це гроші, які він украв в української держави й народу через «Росукренерґо» та інші махінації. Нехай нам здається, що він зі свого великого загарбаного маєтку віддав Україні 2,5 мільйона доларів, а Україна ці гроші передала на будову пам'ятника. Фірташ просто віддав малу частину того, що вкрав і при тому значно себе реабілітував серед наївних українців та чужинців, для яких він став великим меценатом.

Для тих, які критикують громаду, що прийняла ці гроші, відповідь одна – не Фірташа, а українські гроші заплатили за пам'ятник. Ці гроші були брудними тоді, коли вони були в руках Фірташа. Вони очистилися, коли їх повернули українському народові, щоби вшанувати загиблих предків. От і все. Будуймо пам'ятник нашим загиблим предкам. Вшановуймо жертв голодомору, а не Фірташа чи Януковича.

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ

ДІЯ

ПРОСВІТЯНСЬКА СПРАВА

Йдучи до 145-ої річниці створення «Просвіти» у Львові (8 грудня 1868 р.), яка швидко поширилась по всій Україні, кожному просвітянину варто активізувати збір друкованих матеріалів і споминів про майже її півторастолітній період. У 1877 р. професор лінґвістики і культурно-освітній діяч Євген Желехівський, який підтримував добрі зв'язки зі Львовом, створив перші осередки на Станиславівщині. Гадаємо, що у Станиславові було їх небагато, хоч, можливо, хтось має відомості, де вони діяли, і може подати це у нашу «Галицьку Просвіту».

Ймовірніше, Євген Желехівський був добрим засновником і координатором осередків, які, за скупими даними, були спочатку створені в усіх навколишніх і подальших селах, містечках. У ряді сіл і місті Станиславові широко вшановували пам'ять Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка й інших великих українців. Тарасові Шевченку, скажімо, у селах у різний час спорудили величні пам'ятники. Гадаємо, що доцільно було б об'єднати зусилля осередків навколишніх сіл і селищ із метою стимулювання написання історій осередків. Саме в селах зберегли книжечки, календарі просвітянських видань, зокрема початку XX ст., коли осередки відігравали значну роль у національному відродженні.

Опиратися тільки на відомостях з 1989 року – це їхати одним конем, який добре не знає дороги. Не віриться, щоб не було, хай крупинки, даних про «Просвіту» минулого в родинах Стриганців, Милування, Клубівців, Тисмениці, Ямниці, Лисця та інших населених пунктів. Багато родин знають і пам'ятають свій родовід і з покоління в покоління передають відомості про своїх родичів, односельчан, зберігають книжки, а головне – несуть позитивний дух нашого народу в майбутнє.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
просвітянин

ЮВІЛЕЇ

У ПАЛАГИЧАХ ТІШИЛИСЯ ВСІ

Недалеко від Тлумача розкинулось мальовниче село Палагичі, якому виповнилося вісімсот років від першої писемної згадки.

І припало свято на Покрову. Ще зранку церковні дзвони скликали односельців на святкову Літургію у храм Архістратига Михаїла. Люди дякували Господу за Божу милість, за те, що лихо оминає їхнє село. Можливо, має підставу леґенда про цілительку Палагію з Палагич, яка оберігає село, щоб жодні напасті не навідували його. Бо за стільки століть із Божої ласки село лише розвивалось і квітло. І тепер молились парафіяни за подальше його процвітання.

Після закінчення святкової Літургії всі процесійно пішли до могили січовим стрільцям, де відправили панахиду за жителями села, що загинули, виборюючи волю.

В обідню пору розпочався районний фестиваль повстанської пісні «Тернистий шлях до волі». Тут звучали повстанські пісні учасників художньої самодіяльності більшості сіл району. А вже після закінчення фестивалю розпочалися урочистості з нагоди 800-ої річниці.

Палагичани довго готувалися до свята. За кошти сільської ради видали й роздали у кожну домівку вісник сільської ради «Горицвіт» разом із іменними календариками на 2014 рік. Була підготовлена концертна програма, в якій брали участь учні школи і вчителі, клубні працівники і церковний хор, навіть старенькі жителі, серед яких і два воїни УПА – Петро Хоркавий і Дмитро Проценко виконували давно забуті пісні. На свято прибули гості з області й району.

Розпочалась урочистість із молитви «Отче наш», яку виконав церковний хор, а після благословення місцевого пароха Володимира Медведя прозвучала пісня «Моліться, люди, всі до Бога». Спочатку згадували історію села, вручали грамоти і подарунки від обласної, районної та сільської влади, а потім звучали українські пісні, поезії вихідців із покутського села. Танцювальний колектив учнів місцевої школи виконав танець «Гуцулочка», а на завершення всі учасники концертної програми виконали пісню:

З любов'ю і журбою наодинці,
Із невмирущим словом Кобзаря,
Ми – українці, всюди українці,
І світить нам завжди одна зоря.

Продовжили дійство молоді співаки Тлумаччини з естрадно-розважальною програмою, а ввечері з концертом виступив Ярослав Крайник. Народні гуляння завершились святковим феєрверком.

Наступного дня після молитов у храмі молодь села разом із представниками спортивних команд із району брала участь у шаховому, тенісному і футбольному турнірах та змаганні з армреслінгу. А найменші палагичани мали змогу подивитись лялькову виставу «На крилах щастя», подаровану обласним театром ляльок.

Наталія ДАНИЛЕЙКО,
голова осередку «Просвіта» с. Палагичі, вчитель

НАШІ ТАЛАНТИ

СПІВАЄ «ЛАДО»

Хто не заслуховується чудовим співом вокального жіночого ансамблю «Ладо»? Їхні пісні глибоко западають у душу, високопрофесійний спів підносить до вершин українського пісенного мистецтва. Журі конкурсів високо оцінюють майстерність, діаспора Австрії, Швейцарії, Італії аплодує стоячи.

А започаткували співочий колектив ще 2004 року учениці природничо-математичного ліцею під керівництвом Людмили Обух. Виступали на шкільних заходах, фестивалях «Таланти землі Галицької», «Розколяда»... Згодом вокальний ансамбль працює під опікою Центру дитячої та юнацької творчості, хоч деякі учасниці вже стали студентками. Та ніхто не хотів покидати колектив, хотілось бо зберегти вже напрацьоване. А ще – мріяли стати професійним ансамблем і виступати на професійних сценах, несучи українську пісню в світи.

Крок за кроком ширилася слава колективу. Зрештою, всі учасниці стали студентками Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Вже з 2009 р. «Ладо» захищає честь вишу на міжвишівських фестивалях, є учасником мистецьких програм (інститутських, університетських, міських), обласних та Міжнародних делеґацій, незмінним учасником щорічного фестивалю «Коляда на Майзлях» гостем передач на радіо «Дзвони», «Карпати». Співати в «Ладо» – престижно, хоч вимоги високі.

Але кістяк колективу зберігається, він зростає професійно. Сьогодні художній керівник Людмила Обух (Голинська) – випускниця 2004 р. – вже аспірантка кафедри дизайну і мистецтвознавства та концертмейстер кафедри хорового дириґування ім. В. Їжака ІМ ПНУ ім. В. Стефаника; Наталя Савчук (сопрано I) – випускниця кафедри фольклору та народних інструментів (бандура); Ірина Романовська (сопрано II) – випускниця кафедри хорового дириґування (дириґент); Христина Пинчук (альт I) – студентка другого курсу спеціальності «музичне мистецтво» (вокал); Ірина Яців (альт II) – студентка третього курсу спеціальності «музична педагогіка та виховання». Словом, «Ладо» – добра школа професійного зростання учасниць колективу.

Зорина ФЕРНЕГА

НАШІ ПОПЕРЕДНИКИ

У конференц-залі Будинку вчених в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника провели круглий стіл, присвячений 240-річчю Василя Каразіна, українського вченого, винахідника, видатного громадсько-політичного діяча, засновника Харківського університету.

ВЧЕНИЙ, ВИНАХІДНИК, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Захід відбувся на виконання Постанови Верховної Ради України № 260-VII від 16 травня 2013 року і листа Департаменту освіти, науки, молоді та спорту Івано-Франківської облдержадміністрації

З доповідями і повідомленнями виступили студенти Богдан Паска, Катерина Волошин, Галина Годовська, Іван Фуфалько, Марія Лилик, Мар'яна Затолюк, Марта Пікуляк, Ольга Малецька, які глибоко дослідили життєвий шлях і громадсько-наукову діяльність Василя Каразіна.

В рамка круглого столу наукова бібліотека університету організувала книжково-ілюстраційну виставку документів та історичної літератури, які засвідчують внесок Василя Каразіна в розвиток науки і освіти.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Геній – носій інтелекту багатьох століть і цілого світу. Тому він живе заради інших.
А. Шопенгауер

ІВАН ФРАНКО, ЯКОГО МИ НЕ ЗНАЄМО...

(ПРО РЕЛІГІЙНІ ПОГЛЯДИ КАМЕНЯРА)

(Закінчення. Поч. у № 42, 43)

Незважаючи на те, що про життя і творчість Івана Франка написано дуже багато, він все-таки залишається непізнаним до кінця. Першою причиною цього є його геніальність, неймовірна працьовитість, завдяки якій він зробив стільки, скільки може зробити інститут із чималим штатом працівників. Адже був не тільки великим письменником, поєднавши в собі поета, прозаїка, драматурга, а й перекладачем із чотирнадцяти мов, економістом, етнографом, фольклористом, літературним критиком, істориком і теоретиком літератури, філософом, педагогом, журналістом, видавцем і одним із найвидатніших політиків свого часу. Лише перелік назв написаних ним художніх творів, праць, досліджень сягає 6000.

НЕ ЛЮБИВ ПРОКЛАДЕНИХ ДОРІГ

Якщо говорити про релігійну тематику у творчості Івана Франка, то, перш за все, варто згадати про його геніальну поему Мойсей, у якій він змальовує одного з найбільших старозавітніх пророків – Мойсея, що впродовж сорока років провадив ізраїльський народ до обітованої землі, але так і не зміг привести його до наміченої мети. Але ця поема не єдиний твір такої тематики. Вся творчість Каменяра рясніє творами релігійного спрямування. Серед них поетичні твори – «Два чуда св. Миколая».

«Чудо з ковром». Тут автор схвально пише про уже немолоде подружжя, яке дуже шанувало празник св. Миколая.

Працювали, заробляли весь вік,
з горем бились,
Та бідніших рятували і Богу молились.
Та ще здавна звичай мали:
лепта хоч малая,
Йшла від них рік в рік для бідних
в празник Миколая

І для того, щоб допомагати ще біднішим від себе, не маючи жодних коштів для цієї допомоги, вирішили продати домашню реліквію – старий материнський килим. По дорозі на ярмарок чоловіка перестрів незнайомець, викупив килим і приніс його до їхнього помешкання. Тобто, і килим залишився, і гроші були отримані. Хто ж чудотворець? Коли глянули на ікону св. Миколая, то:

Пізнали те обличчя, усміх і поставу,
Рознесли ту вість по місті Господу на славу.
«Чудо з утопленим хлопцем»:
В день святого Миколая у прочан утопився в Дніпрі син. Батьки в розпачі, але:
Мовить батько: «Годі! Більше не журіться!
До святого Николая щиро помоліться.
Як на те є Божа воля, він на нас погляне,
Він дитині нашій бідній
сам за батька стане!»
І молились довго, щиро,
з рясними сльозами
В своїм домі опустілім перед образами.

І далі, коли св. Миколай чудом урятував дитину, то:

Мати з тої втіхи стала мов німая,
Лиш ридає при іконі отця Николая.
Рознеслася на весь Київ,
на всю Русь святую,
Як Николай з Дніпра витяг дитину малую.

В поемі «Панські жарти» описане життя селян-кріпаків у Галичині напередодні скасування кріпосного права. Поміщики немилосердно знущаються над селянами, заставляючи їх навіть на Великдень рубати ліс. Люди обурені, хочуть протестувати, не знаючи, що за непокору вони будуть жорстоко покарані. Щоб запобігти цьому лиху, сільський священик розділяє долю своїх парафіян і разом з ними йде у велике свято рубати ліс, щоб запобігти кровопролиттю. Коли ж скасували кріпосне право, люди дуже зраділи свободі: відчули себе вільними, розкутими і радісно зустрічають Великдень.

Великдень! Боже мій великий!
Ще як світ світом, не було
Для нас Великодня такого!
Від досвіта шум, гамір, крики,
Мов муравлисько, все село
Людьми кишить. Всі до одного
До церкви пруть. Як перший раз
«Христос воскресе» заспівали,
То всі, мов діти, заридали,
Аж плач той церквою потряс...
Так бачилось, що вік ми ждали,
Аж дотерпілись, достраждали,
Що він воскрес – посеред нас.
І якось так зробилось нам
У душах легко, ясно, тихо,
Що, бачилось, готов був всякий
Цілій землі і небесам
Кричать, співать...

Наведемо ще один вірш – «Рука Івана Дамаскина». У вірші йдеться про відомого богослова, поета й філософа св. Івана Дамаскина, якому, за фальшивим звинуваченням у підступності, султан звелів відрубати руку.

Мовчав і молився у муках Іван,
Взяв руку відтяту в лівицю,
А потім кривавий каліка пішов
В Пречистої Діви каплицю.
І перед іконою впав до землі
І руку відтяту тримає,
І молиться голосно й плаче і так
У болю тяжкім промовляє:
«Маріє, Небесна Леліє! Це я,
Що цею своєю рукою
На честь Твою стільки похвальних пісень
Списав, ось корюсь пред Тобою!
Не жаль мені, що я невинно терплю;
Твій Син терпів також невинно!
А жаль, що не зможу на славу Тобі
Пісень укладати невпинно».
Враз заясніла каплиця,
Пречиста зійшла з ікони...
І руку відтяту Марія взяла,
До рани її приложила,
І враз здоровіська рука та була,
Мов краплі крові не зронила.

Усі ці твори, написані з такою любов'ю до Бога і святих осіб, стверджують, що їх не міг написати атеїст. У нашого народу залишилися не стерті враження від почерку атеїстів, які свою безбожницьку ідеологію підносили до рангу державної. Щодо Івана Франка, то для українців, особливо для галичан, характерне внутрішнє відчуття поета. У нас любили Франка, захоплювалися його творами. І що б там не говорила про нього атеїстична влада, ми знали – Франко наш, він такий, як ми: віруючий, патріот. Про це свідчать його твори, його жертовне життя; це підтверджують його діти, внуки і правнуки.

У Біблії сказано: «Будь холодним або гарячим; не будь теплим, бо викину тебе з уст моїх». Роздумуючи над життям і творчістю Великого Каменяра, доходимо до висновку: жодної хвилини не був він теплим. Думав, шукав Бога, не приймав Його, сперечався з Ним, знову повертався до Нього, саме в Ньому віднаходячи впевненість і гармонію.

Андрій СМИЦНЮК,
Орест СМИЦНЮК

ТРАДИЦІЇ

ДМИТРОВА СУБОТА В ГАЛИЧИНІ

Щорічно на початку листопада греко-католики і православні в цікавий спосіб вшановували своїх предків і рідних, які відійшли у засвіти. І відбувається це наймасовіше у Дмитрову суботу (остання субота перед празником великомученика Димитрія).

Як знаємо, святий Димитрій був дияконом. Загинув мученицькою смертю в тяжкі часи переслідування християн. В Русі-Україні святий великомученик мав велику популярність, утішався всенародним почитанням, йому присвячено багато церков. У Дмитрову суботу майже вся Галичина була на цвинтарях. На гробах запалювали свічки, аби пам'ять про померлих палала. Згадували їхні добрі вчинки, велику набожність, чесноти. А бідним роздавали спечені пундики, щоби бідні молились за душі в чистилищі – за Дмитрів, Іванів, Штефанів, Василин, Парасковій... Кожен давав за своїх. У надвечір'я тої великої поминальної служби на столі стояв великий круглий хліб. А в нім встромлена воскова свічка. І господар, упоравшись із щоденними обов'язками, читав акафіст «усопших», читав його на розспів Псалтиря при умерлому.

На жаль, цей виражальний сотнями літ усенародний поминальний обряд забутий у багатьох місцях, бо більшовицька система так знівечила людські душі, так страшно поруйнувала наші одвічні християнські традиції, що тепер годі їх реамінувати. Але більшість старших людей дуже шанують цю традицію. Так, щорічно бачу палаючі свічки в селах Вовчинець, Ямниця, Опришівці, Вікторів і багатьох інших.

Пригадую, в 1945 році в селі Вижняни, що на Львівщині, дідусь Гнат разом з нами, дітьми, помолившись у хаті за всіх померлих з родини, пішли на цвинтар, який знаходився за півкілометра від села. Коли йшли попри гайок, нас перестріла опергрупа Петрова, який обшукав кошик із пундиками. Не хотіли пропустити, мовляв, несуть продукти бандерівцям. Але за нами йшло багато людей, то пропустили. Нарікали облавники: в колгосп не ідуть, а вештаються з церковними звичаями... Кілька непрошених гостей таки пішли на цвинтар, підпільний греко-католицький священик покинув цвинтар, а читала Псалтир біля основного хреста дячиха. Пізніше всі розійшлись до померлих своїх родин. Запахло свіжими пиріжками з капустою, мармулядою. Пригостили ми бідних дітей, бо в селі на колишній польській парафії стояв дитячий дім. Та й самі пригощались із найближчих могил.

У нинішній час у наших хорах («Червона калина» ОО ВУТ «Просвіта» й церковному хорі «Благовіст» УГКЦ Св. Воскресіння) у цей день привітаємо Дмитрів добрим теплим словом. А іменинники, звісно, розкажуть про себе і свої родини, згадають, як у їхніх селах святкують Дмитрові суботи. Не гідно нам забувати батьківські традиції нашого народу. І коли будем згадувати предків, житимуть традиції, і в нас буде вчитися молодь шанувати одне одного. З'явиться зв'язок поколінь.

Степан БОЙКО, *просвітянин*

ВИСТАВКИ І ПРЕЗЕНТАЦІЇ

У СВІТІ КРАСИ

Мистецька світлиця обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка спалахнула різнобарв'ям вишитих рушників, серветок, подушок, обрусів, краєвидів і квітів та чудових жіночих прикрас із бісеру, виготовлених майстерно, з витонченим смаком. Уся ця краса – справа рук чарівної жінки – учительки за освітою, яка віддала роботі з учнями сорок років, сповненої духовним прагненням прекрасного, неповторного, вічного – Олександри Миколаївни Федишин.

Навчена ще в дитинстві у Суботові матусею укладати хрестик до хрестика, стіжок до стіжка, колір до кольору пані Леся передавала і передає ці навики всім, хто зацікавився. А в її оселі, можна сказати, постійно діє виставка вишивок, які випромінюють тепло її рук, душі, думок. Тут панує світ краси, сонце ясності й любові до життя.

Тож усі, хто прийшли до бібліотеки, милувалися красою і вловлювали кожне слово майстрині. Були захоплені й споглядянням першого унікального альбому її робіт, виданого у Львові видавництвом «АПРІОРІ», де вмістилось 200 зразків. І це – тільки сота частина зроблених за життя виробів, вишивок, виготовлених різними техніками – хрестиком (верхоплутом, косим, подвійним), низинкою, виколюванням, вирізуванням, гладдю (прямою, косою), мережкою, а також – бісероплетінням. Цінність книжки ще й у тому, що подані не тільки чудові фотографії робіт, але й схеми виготовлення, а також вдало підібрані комплекти, унікальні взірці з надзвичайно композиційним поєднанням кольорів.

Серед рушників, обрусів, серветок тішать око картини дитячої тематики. Звичайно, любляча бабуся і прабабуся чотирьох правнуків не тільки навчає вишивати, виховує, але й любить потішити вишитими подарунками, нев'янучими квітами, ангеликами, феями, пташками, краєвидами рідного краю.

За своє життя вишила стільки, що можна було б обняти екватор, а її вишивки є не те що в Україні, Росії, Польщі, Прибалтиці, але й за океаном – у США, Канаді, Японії, Австралії, Арґентині, як у приватних колекціях, так і в музеях, церквах. Вийшовши на відпочинок, вишивати не перестала, бо була зацікавленість. Після кожної виставки, а їх було багато в Києві, Львові, Моршині, Трускавці, Москві, були замовлення, кожен хотів як оберіг мати роботу золотих рук і щирої душі Олександри Федишин. Тож, поїхавши на запрошення в Детройт із виставкою робіт, залишилась аж на п'ятнадцять років. Бо українські церкви Америки замовляли унікальні вишивки пані Лесі, музеї бажали відкривати виставки. Отож трудилась, щоб українське мистецтво промовляло до кожного мовою краси й унікальності культури України і її творчого і високодуховного народу.

Щаслива ще й тим, що внучка Леся зачаровує в Америці й Канаді людей високопрофесійною грою на скрипці. Вишивки і книга (хочу, щоб їх було ще багато) – це добрий слід, вагомий внесок у культуру України.

Вітали майстриню голова обласної Спілки народних майстрів України Василь Корпанюк, який разом із дружиною Марією були відкривачами творчого джерела пані Олександри, директор Центру культури і мистецтва Михайло Дейнега, заслужений вчитель Світлана Левицька, Олександра Мечева. Читачі, які захоплено переглянули виставку, вклонились цій прекрасній жінці, яка сонце своєї душі переносить на полотно, що всміхається кожному щасливими, радісними митями життя.

Успіхів Вам і подорожей містами України з вишивками й книгами, хай це буде чудовий дарунок до 200-річчя Тараса Шевченка, якому Ви вклонились 15 жовтня на високій горі у Каневі, бо на Ваших рушниках оживають знайомі до болю наша історія, наша слава, наші помисли й віра.

Любов ЗОРІНА

ЗУСТРІЧІ

ТВОРЧИЙ ВЕЧІР БУКОВИНЦЯ

У музеї історії Коломиї відбувся творчий вечір поета, прозаїка, есеїста, літературознавця, культуролога, завідувача музею-садиби Ольги Кобилянської в Чернівцях, просвітянина, заслуженого працівника культури України Володимира Вознюка.

Про життєву і творчу діяльність буковинця розповіла завідувачка міської бібліотеки № 3 для дітей Віра Тороватова. Шанувальники красного слова дізналися, що Володимир Вознюк народився в с. Киселиця Путильського району Чернівецької області в родині священика, закінчив Чернівецький університет імені Ю. Федьковича, був на викладацькій роботі, працює у музеї О. Кобилянської. Він – член Спілки письменників, автор збірок віршів «Твої кроки», «Із голосу скрипки», «Дощі дорогу переходять», «По білому білим», «Протяте каміння», «Стрітення», «Профіль маски, або 55 одкровень», «Відлуння твоїх кроків», «Під небесами Чернівців», вибраних творів «Між мовчанням і словом», «Між іконами і піраніями», документальної книжки «Відкриваю Нідерланди по-українськи», а також численних публікацій та книжок про Ольгу Кобилянську, зокрема, книжку «Буковинські адреси Ольги Кобилянської», яку можна було придбати.

На вечорі прозвучали вірші буковинського гостя. Їх прочитали учні школи № 3 Марійка Оленюк і Катерина Новицька, учениця школи № 4 Марійка Зеленко. Створив святковий

настрій твором Петра Терпелюка «Моя Гуцульщина» муніципальний оркестр «Трембіта» під орудою Ігоря Могильняка. Кілька пісень на слова поета, які написав незабутній Володимир Івасюк, талановито виконав Василь Свищук. Українські народні пісні про косариків і панночку заспівала й заграла на бандурі учениця музичної школи № 1 Олександра Гальчук (вчителька – Оксана Рудик).

Володимир Вознюк був зворушений увагою коломиян, дякував за те, що прийшли на зустріч, роздавав автографи. Як сказав на вечорі відомий поет Василь Рябий, Коломия буковинцю щиро освідчилася в любові.

Василь НІНЬОВСЬКИЙ,
Фото Ігоря ЗВАРИЧА

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ЛИСТОПАД

1 ЛИСТОПАДА

День державності на західноукраїнських землях.

95 років Листопадового зриву.

2 ЛИСТОПАДА

135 років від дня народження **Антона Манастирського** (1878–1969), художника, живописця і графіка, автора полотен на тему запорізького козацтва та гуцульського побуту.

60 років від дня народження **Ярослава Ходана,** інженера-будівельника, державного службовця, уродженця с. Старий Косів Косівського району.

3 ЛИСТОПАДА

120 років від дня народження **Михайла Шлемкевича** (1893–1959), учасника боїв за Україну 1918–1920 рр., поручника УГА, вчителя, уродженця с. Серафинці тепер Городенківського району.

5 ЛИСТОПАДА

55 років від дня народження **Авґуста Басюка,** скульптора і культурно-громадського діяча, автора пам'ятників Т. Шевченкові та Р. Шухевичу в с. Тишківці Городенківського району, уродженця с. Рибне Тисменицького району.

6 ЛИСТОПАДА

65 років від дня народження **Бориса Данилишина** (1948–2010), композитора, керівника вокального колективу «Опришки», організатора Клубу обдарованих дітей «Соколята».

8 ЛИСТОПАДА

Великомученика Димитрія Мироточця.

130 років від дня народження **Остапа Луцького** (1883–1941), поета, перекладача, критика, який бував на Гуцульщині, зокрема, в Косові.

85 років від дня народження **Галини Роп'яник,** членкині «Союзу українок», учасниці хору «Союзу українок» «Берегиня», членкині товариства політв'язнів і репресованих, зв'язкової УПА, політв'язня сталінських таборів.

10 ЛИСТОПАДА

80 років від дня народження **Параски Хоми,** майстра художнього розпису, заслуженого майстра народної творчості України (1973), члена НСХУ, лауреата Всеукраїнської премії імені Катерини Білокур, уродженки с. Чернятин Городенківського району.

11 ЛИСТОПАДА

50 років від дня народження **Лесі Соболевської,** співачки, поетеси, композитора, уродженки м. Івано-Франківськ.

13 ЛИСТОПАДА

95 років з дня **проголошення Західноукраїнської Народної Республіки.**

80 років від дня народження **Михайла Дземана,** педагога, учителя вищої категорії «Старший вчитель», історика-краєзнавця, автора книги про Івана Макуха, активіста «Просвіти» і Товариства охорони пам'яток історії та культури, уродженця с. Олеша Тлумацького району.

15 ЛИСТОПАДА

60 років від дня народження **Дмитра Біланюка,** скрипаля, заслуженого працівника культури України, уродженця с. Мишин Коломийського району.

16 ЛИСТОПАДА

День працівників радіо, телебачення та зв'язку.

120 років з дня **першої постановки у Львові «Украденого щастя» І. Франка.**

65 років від дня народження **Миколи Сої,** історика, педагога, кандидата історичних наук, доцента, директора спортивно-оздоровчого комплексу «Смерічка» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, з 1999-го – декана факультету фізичного виховання і спорту, уродженця с. Драгомирчани Тисменицького району.

17 ЛИСТОПАДА

Міжнародний день студентів.

День студента в Україні.

70 років з часу **розстрілу у Станиславові** (з 1962 р. – м. Івано-Франківськ) німецькими фашистами **25 українських патріотів,** переважно членів ОУН та колишніх просвітян: І. Долішнього, Ю. Йосипенка, Д. Лепкого, учителя О. Маланюка та інших.

18 ЛИСТОПАДА

30 років з дня смерті **Дмитра Котка** (1892–1983), композитора, мистецького діяча, організатора і керівника хорів у Львові й Станиславові.

20 ЛИСТОПАДА

70 років з часу **початку роботи** на Волині під охороною УПА **Першої конференції поневолених Москвою народів,** на якій з ініціативи ОУН був **створений Антибільшовицький блок народів (АБН).**

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)

ПОРИ РОКУ: ЛИСТОПАД

ОСІННЯ ПОЕЗІЯ

Листопад... Скільки в ньому поезії! Його малюнок і колір неповторні завдяки гамі фарб, відтінків і переходів.

На лісових стежках лежить товстий шар жовтих, рожевих, червоних листків. Береза, осика, ясен, липа тепер стоять майже голі. Загубила свою ніжну хвою модрина. Тільки вільха – клейка і чорна – намагається зберегти своє вбрання, але після перших приморозків і вона втрачає листя. Глід тепер видно здалека. Його крони ніби під багряною накидкою: суцільно вкриті стиглими плодами. Обсипалися фіолетові ромби листя, і рум'яні яблучка залишились без заслону. Звисають густо на довгих ніжках, чекають на збирачів. Колючки, такі неприступні влітку, тепер оголились, стали помітними і менш злими.

Горобина звичайна – просто чудо! Важкі ґрона пожовкли, нарум'янились, пригнувши гілки додолу; на смак плоди гіркі, терпкі, а полежать на морозі, наберуться цукру, стануть солодшими. Плоди горобини багаті вітаміном С, каротином, органічними кислотами, мікро- і макроелементами, їх використовують у народній і науковій медицині, в харчовій промисловості.

Заслуговує на увагу барбарис – невеликий колючий кущик із жовтувато-бурими пагонами. На них висять рясні ґрона плодів. Красивий тепер барбарис: пилчасте листя вкрилось жовтизною, від чого кущ стає світло-русим, а поки що – увесь червоний від плодів. Плоди барбарису збирають для виготовлення прохолодних напоїв і для цукеркових начинок.

Плоди шипшини вже м'які – перестиглі, солодкі, ніби оббризкані росою, обласкані сонцем – ніжаться в передчутті холодів.

Готуються до зими птахи і звірі, риби і земноводні: кожен на свій лад. Гадюки, ящірки, жаби спочатку ціпеніють, а потім впадають у сплячку. Одягаються у зимове вбрання чотириногі жителі лісу: олені, козулі, зайці.

Із кожним днем стає все холодніше. На стоячій воді озер і боліт усе частіше з'являється льодова плівка, зранку земля вкривається білим інеєм, попереджаючи про наближення зими.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Місяць називають півзимником: полюбляє і колесо, і сани.

Грім – на малосніжну, часті дощі – на мокру зиму, а якщо дерева листя не скинуть, то тривалими будуть холоди взимку.

Листя падає лицевим боком – на недорід, а якщо обсипається раптово й цілковито – до холодів.

Лушпиння на цибулині багато – до холодної, миші складають запаси трави поза норою – до теплої зими.

Довгі сутінки – на негоду, короткі – на добру погоду.

Будуть опади, якщо хмари йдуть проти вітру.

Випаде сніг на замерзлу землю або лід застигає на водоймах грудками – до доброго врожаю.

8 (Дмитра): поминають предків, на могилах запалюють свічки.

10 (Параскеви П'ятниці): сонячно – до теплої зими, хмарно – на сильні грудневі морози посеред місяця.

14 (Косми і Дам'яна): сніг – до великого весняного розливу; сльота – морозів не буде до кінця місяця; є тверда санна дорога – настануть ще відлиги; залишилися на дереві листки – на рік буде неврожай; сиплеться снігова крупка – до недалекого потепління; вранці іній – удень сніг не випаде.

21 (Михайла): дощ вказує на добру й суху весну, день похмурий і на деревах іній – до гарного врожаю. Вітер з полудня – тепло буде до середини грудня.

Якщо 25 листопада випаде дощ чи сніг – відлига буде до Введення (4 грудня).

Сонце затуманене, тьмяні зірки – до опадів, яскраві – на гарну погоду.

Снігур пищить – зима забариться.

Домашня птиця часто общипує себе – до сніжної і вітряної погоди.

Якщо сніг ляже до 28 листопада, то лежатиме вже до весняної повені.

Який день 30-го, – така й зима буде.

Подав Ярослав ГЛАДУН, *професор*